

Hogyan digitalizáljunk?

A digitalizálás során a múzeumi műtárgyról készített képet, a tárgyhoz tartozó szakmai szempontú leírást és adatokat egységes rendszerbe helyezzük. A gyakorlati lépések nagyban függenek az intézmény nagyságától, eszközeitől, a humán erő számától és képzettségétől, ezért a feladatokat ennek függvényében határozhatjuk meg. Fontos kiemelni, hogy a spektrum bármely fokán álló intézménynek érdemes a digitalizációs feladatokban részt venni, hiszen akár önállóan, akár közösséget alkotva részesülhet annak előnyeiből. Egyszerű eszközökkel, költséghatékony megoldásokkal is lehetőség nyílik például az online megjelenés elősegítésére, vagy elő lehet készíteni a gyűjteményeket egy későbbi, átfogóbb elektronikus nyilvántartási rendszerre.

A Digitalizálási Bizottság ajánlása

Digitalizálás „kicsiknek” és „nagyoknak”

- **Átfogó múzeumi digitalizált műtárgy-nyilvántartási rendszerek**
Huntéka, Katalin, Minas (Munyir)
- **Saját fejlesztésű nyilvántartási rendszerek**
Saját fejlesztésű adatbázisok
- **Lehetőségek kisebb intézmények számára**
Leltárkönyvi adatok digitális rögzítése

Az igénytől a működő rendszerekig

A múzeumi digitalizáció létrehozása adott intézményen belül sokrétű feladat, melynek megvalósításához, átgondolásához nyújt segítséget az alábbi projektvázlat.

Tervezés

Cél meghatározása

- Hozzáférés-növekedés alapú célok (felhasználók számának növelése)
- Megőrzés alapú célok
- Bevétel alapú célok

Erőforrások felmérése

- **Miből?**
Financiális feltételek felmérése

Hogyan digitalizáljunk?

Együttműködési lehetőségek feltérképezése

Pályázati feltételek, EU források feltárása

- **Kivel?**

Intézményi feltételek, szakemberek száma, ismereteik

Képzési igények felmérése

- **Mivel?**

Technikai követelmények meghatározása

Műszaki megvalósíthatóság terve, szükséges eszközök

Hardver-szoftver, digitális képalkotás

- **Források eléréséhez együttműködési modellek kidolgozása, személyi és eszköz költségek megosztására**

Hosszútávú stratégia kidolgozása

- Gyűjteménykezelési, raktározási, megőrzési stb. koncepciókkal párhuzamos költséghatékony cselekvési tervek kidolgozása
 - Fenntartható digitalizálási rendszerek integrálása a gyűjtemény-fejlesztési stratégiákba
-

Megvalósítás

Digitalizálandó múzeumi anyag kiválasztása

Kiválasztási kritériumok meghatározása:

- Tartalom alapján: pl. gyűjtemények, tematikus, földrajzi, korszak szerinti, anyag típusok (fotó, nyomtatvány, stb.)
- Információs érték alapján
- Műtárgyvédelmi szempont (veszélyeztetettség)
- Hozzáférhetőség (méret, anyag, logisztika)
- Intézményi küldetés szempontjainak érvényesítése
- Régiség, eredetiség, történeti érték, hitelesség
- Esztétikai érték
- Ritkaság, általánosság
- Piaci érték
- Kiállítási érték (népszerűség)
- Jogi háttér (szerzői jogi státusz)

Digitalizált anyag kimeneti tulajdonságainak meghatározása:

- Felhasználási terület meghatározása:
 - nyomtatott kiadványok
 - elektronikus kiadványok
- Képi szabványok, méretbeállítások, képkezelők, képminőség, stb.
- Könyvtári rendszerű, hierarchikus tárolási rendszerek kialakítása
- Tartalmi struktúra kialakítása metaadatok alapján:
 - **Leíró metaadat:** azonosításra, meghatározásra: egyéni azonosítók (pl. leltári szám), fizikai jellemzők (pl. méret), bibliográfiai attribútum (cím, alkotó, kulcsszó, stb.)
 - **Strukturális metaadat:** leíráshoz, és navigációhoz információt ad a belső szerkezetről
 - **Adminisztratív metaadat:** menedzsment és feldolgozás: digitális gyűjtemények kezelését támogatja: létrehozás és minőség-ellenőrzés technikai adatai (pl. scanner típusa, felbontás jellemzői, fájl formátum), szerzői jogok kezelése (másolás, terjesztés), hozzáférési jogok kezelése, megőrzési tervek (frissítés, migráció adatai)
- Adatbázis tartalmak rögzítése

Eszközök kiválasztása, beszerzése üzembe helyezése

- Hardver beszerzés, üzembe állítás
- Szoftverellátás, alkalmazás-, adatbázisfejlesztések
- Digitális képképző eszközök beszerzése, beüzemelése: digitális kamera, scanner, diascanner, mikrofilm olvasó, stb.
- Biztonságos üzemeltetési körülmények megteremtése (fizikai adatbiztonság)
- Szükséges szakmai továbbképzések, jártasságok megszerzése
- Fontos szempont: üzemeltetés körülményei

Digitalizálás gyakorlati megvalósítása

- Digitális képek rögzítése
 - Adatbázisok, nyilvántartások feltöltése
 - Minőség ellenőrzési programok
-

Üzemeltetés

Tárolás, megőrzés, bővítés

- hosszútávra megfelelő adattárolási eszközök alkalmazása
- digitális technológia változásának követése
- hosszútávra megfelelő adattárolási eszközök alkalmazása
- digitális infrastruktúra folyamatos karbantartása

Gyűjteménykezelés-menedzsment

- Tervezés: Hosszútávú szükségletek – jövőbeni felhasználhatóság
-

Fejlesztés

- Újabb felhasználási felületek feltárása, igényfelmérése
- Tárolás, megőrzés, bővítés területén új innovációk lekövetése, alkalmazási lehetőségeinek tervezése
- Újabb finansiális lehetőségek feltárása, csatlakozási pontok kiépítése

Digitalizálás egyszerűen

A múzeumi digitalizálás területén kiemelkedően fontos finansiális igények sajnos sokszor nem összeegyeztethetőek az egyes intézmények anyagi lehetőségeivel, azonban a legkisebb, legkevésbé ellátott muzeális intézménynek sem kell lemondaniuk teljesen a digitalizálás előnyeiről. Az Internet támogatásával, egy egyszerű asztali számítógép és egy nem elérhetetlen kategóriába tartozó digitális kamera, illetve scanner segítségével olyan alapszintű dokumentációt hozhatunk létre, amely nem olyan intelligens, mint nagyobb társai, de jó kiindulópontja lehet bármely komolyabb digitalizációs törekvésnek.

Minimális eszközigény

- Eszközök jellemzői
- Hardver-szoftver igények
- Eszközök használata

Nyilvántartás

- Adattartalom - metaadat
- Adatrögzítési felületek használata

Hogyan digitalizáljunk?

- Excell minta táblázat
- Nyílt forráskódú eszközök

Képek

Jellemzők, tulajdonságok:

- Felbontás

A digitális képek egyik jellemző minőségi adata a felbontás. Mértékegysége a dpi, amely mutatja, hogy egységnyi hosszban (1 inch=2,54 cm) hány darab képpont található. A nagyobb felbontású képen több részlet jelenik meg, így több információt hordoz az eredeti látványról. Az internetes képek felbontása 72 dpi a szabvány nyomdai felbontás 300 dpi (pl. prospektus, magazin stb).

- Képméret
- Bitmélység, vagy színmélység.

Színes képekben a színek számát meghatározó bitek száma - általában 8, 16, vagy 24 bit.

Képjavitási eszközök:

- Méret, szín, kontraszt fényerő
- Szűrők, színkezelő eszközök
- Tömörítés: feldolgozásra, tárolásra, továbbításra csökkenti a fájl méretet

Nyílt forráskódú képkezelő szoftverek

Fényképezés kézikönyv

Fotózás

- Technikai követelmények
- Műtárgyak jellemzői: méret, forma
- Világítás

Online felületek létrehozása

- Nyílt forráskódú alkalmazások
- Lehetőségek a Web felületeken